

การศึกษาเชิงประเมินระบบป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ระดับอำเภอในภาคเหนือของประเทศไทย 2562

นิพนธ์ เอกธิ์รุ่งเรือง พ.บ. ว.ก.ม.(อายุรศาสตร์เขตร้อน) วว.เวชศาสตร์ป้องกัน(แขนงระบาดวิทยา)*
นพพร ศรีนัค ศษ.ม.* อานาจ เมืองแก้ว ว.ก.ม.*

บทคัดย่อ

ความเป็นมา : โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (non-communicable disease; NCD) เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ การจัดการการป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมีมาตรการในหลายด้านและอาศัยกลไกกระบวนการต่าง ๆ ในหลายระดับ หลายมิติ การขับเคลื่อนการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคในระดับพื้นที่ จึงจำเป็นต้องมีการประเมินเพื่อทราบสถานการณ์ประสิทธิภาพกลไกและความเป็นไปของระบบ อำเภอเป็นระดับของพื้นที่เป็นยุทธศาสตร์ที่สามารถศึกษาเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในระบบองค์รวมและการพัฒนาต่อเนื่องของการป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินระบบป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรังด้านกระบวนการ (process) ระดับอำเภอในภาคเหนือของประเทศไทย

วิธีการศึกษา : การศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive research) ในเชิงประเมินประกอบด้วย เชิงปริมาณ (quantitative) โดยใช้กระบวนการประเมินมาตรฐาน NCD คลินิกคุณภาพ และการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative) โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การทำกลุ่ม focus group การรับฟังนำเสนอนิเทศงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบ จากตัวแทน จำนวน 20 อำเภอ ในปี 2562 วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์คุณภาพเชิงเนื้อหาโดยแนวทาง chronic care model และงานพัฒนาระบบ

ผลการศึกษา : ระบบการควบคุมป้องกันโรค NCDs ในระดับอำเภอภาคเหนืออยู่ในระดับพื้นฐานร้อยละ 60 ระดับดีร้อยละ 35 ดีมาร้อยละ 5 ตามเกณฑ์คุณภาพ โดยองค์ประกอบด้านสารสนเทศอยู่ในระดับดีมาก ระบบสนับสนุนการตัดสินใจอยู่ในระดับดี ด้านนโยบาย ด้านการปรับระบบและกระบวนการ ด้านระบบสนับสนุนการจัดการตนเองและการจัดบริการเชื่อมโยงชุมชนอยู่ในระดับพื้นฐาน โดยเกณฑ์ NCD คลินิกคุณภาพ

สรุปและข้อเสนอแนะ : ระบบการควบคุมป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมีการพัฒนาโดยพื้นฐานและต่อเนื่องได้โดยใช้ข้อมูลระดับวิทยาโรคไม่ติดต่อ ภาวะผู้นำ ทีม ผู้จัดการ ในการเชื่อมโยงบริการและภาคประชาชน การเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างเครือข่ายและการจัดการความรู้จะช่วยให้เกิดการพัฒนาร่วมกันได้ดีและอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง การประเมินระบบป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ระดับอำเภอ

* สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่

ติดต่อเกี่ยวกับบทความ : นิพนธ์ เอกธิ์รุ่งเรือง E-mail : punuttapon@gmail.com

วันที่รับเรื่อง : 20 กรกฎาคม 2564 วันที่ส่งแก้ไข : 23 ธันวาคม 2564 วันที่ตีพิมพ์ : 31 ธันวาคม 2564

AN ASSESSMENT OF NON-COMMUNICABLE DISEASES PREVENTION AND CONTROL SYSTEM ON AT DISTRICT LEVEL IN NORTHERN THAILAND 2562

Nuttapon Ekarakrungrung M.D. M.C.T.M (Trop.Med.), Thai Board of Preventive Medicine (Epidemiology)*,
Nopporn Sripud M.Ed.*, Amnat Muengkheew M.S.*

ABSTRACT

BACKGROUND : Non-communicable disease (NCDs) is most important public health problem. Prevention and control of NCDs systems may consist various mechanism, aspect or issue for operating activity. Developing NCDs prevention and control program at area base needs information about the situation, context and effectiveness assessment about the systems. District level may proper for sampling, evaluation base on local.

OBJECTIVE : To assess the NCDs prevention and control systems, focus on the process of the district level, northern Thailand.

METHODS : This study was a descriptive study. 20 Districts were selected for sampling, data collected to assess. A quantitative study by adapting NCDs clinic evaluation standard questionnaire. Qualitative study designs a field interview on the local site, including in-depth-interview, focus group of stakeholder or relevant. Analysis used descriptive statistics. Qualitative analyzed using system reviews content analysis followed the chronic care model and other health quality system management.

RESULTS : The prevention and control NCDs systems in district level, northern Thailand were in basic level 60%, Good 35% by criteria. The issue was included, information system was a very good level, decision support was a good level, and policy, changing process, self-management support and linkage community all were basic level.

CONCLUSIONS AND DISCUSSIONS : The prevention and control NCDs system has developed on the basis and continually improve by the epidemiological data and information of NCDs. The leadership, teamwork, manager are keys to connect for linkage between the service of NCDs and partnership and population. Learning exchange between NCDs network and learning management may help in cooperating and sustainable development.

KEYWORDS : non-communicable disease (NCD), assessment of non-communicable diseases prevention and control, district level

* Office of disease prevention and control 1, Chiangmai

Corresponding Author : Nuttapon Ekarakrungreung E-mail : punuttapon@gmail.com

Accepted date : 20 July 2021 Revise date : 23 December 2021 Publish date : 31 December 2021